ZELENA
ASOCIJACIJA

BROŠURA PROGRAMA

NULTI OTPAD SAVSKI VENAC

Mladi uče, stvaraju, ponovo koriste i učestvuju u zaštiti životne sredine.

IDEJA KOJA POKREĆE PROMENU

Reci manje otpadu – daj više prostora znanju, kreativnosti i zajedničkim eko-akcijama.

LOKALNI PROGRAM / MLADI OD 14 DO 18 GODINA

Edukativno izdanje • predlog mera i praktičnih aktivnosti

01 / ZAŠTO OVAJ PROGRAM

Mladi kao pokretači promena

Program „Nulti otpad“ osmišljen je za učenike i lokalnu zajednicu Savskog venca.

100
direktnih učesnika – plan

500
indirektnih korisnika – plan

14–18
godina – ciljna grupa

Od znanja do navike

Mnogi mladi slušaju o zagađenju, ali nemaju dovoljno prilika da kroz igru i praksu upoznaju postupke koji smanjuju nastanak otpada. Edukacija o selekciji materijala, reciklaži i ponovnoj upotrebi ima najveću vrednost kada se poveže sa školskim zadacima, porodičnim navikama i stvarnim primerima iz komšiluka.

Zašto baš ovaj uzrast?

U periodu od 14 do 18 godina formiraju se navike, interesovanja i stavovi prema javnom prostoru. Kroz grupni rad mladi mogu razvijati odgovornost, saradnju i samopouzdanje, kao i sposobnost da o ekološkim problemima razgovaraju sa vršnjacima i odraslima.

Lokalni karakter programa

Predlog projekta iz 2025. za Savski venac povezuje radionice u školama, kreativne zadatke, kviz znanja i akciju „Čist Savski venac“. Učešće roditelja, nastavnika i građana predviđeno je kroz prenošenje poruka i javnu promociju.

Važna napomena o obuhvatu

Prikazani brojevi predstavljaju **planirane korisnike** iz prijave, a ne potvrđen broj osoba koje su učestvovale u realizaciji. Za dokazivanje stvarnog obuhvata potrebne su liste prisustva i dokumentacija o aktivnostima.

NAŠA PORUKA

Nije dovoljno znati šta je reciklaža: važno je razumeti kada predmet može da ostane u upotrebi.

02 / PROGRAM

Učimo kroz četiri koraka

Od prvog razgovora o otpadu do zajedničkog delovanja.

01 Radionica → **02** Napravi ponovo → **03** Proveri znanje → **04** Eko-akcija

„Nulti otpad – misija moguća“

Uvodni razgovor i interaktivno predavanje povezuju nastanak otpada, naše potrošačke navike i osnovne principe cirkularne ekonomije. Poseban akcenat je na razlikovanju: **smanji**, **koristi ponovo**, **recikliraj** i **pravilno odloži**.

Kreativna radionica

Od čistih i bezbednih materijala koji bi inače bili odbačeni mogu se napraviti korisni predmeti ili školske makete. Rad u manjim timovima podstiče razmenu ideja, pažljivo planiranje i praktičnu primenu naučenog.

Kviz „Znaš li šta bacaš?“

Pitanja o različitim vrstama ambalaže, trošenju resursa i odgovornim navikama pomažu da se razdvoje činjenice od zabluda. Poređenje početnog i završnog znanja može biti pokazatelj obrazovnog napretka.

Javna akcija „Čist Savski venac“

Zajednička eko-akcija je zamišljena kao prilika da se pažljivo organizovanim prikupljanjem otpada doprinese uređenosti lokalnog prostora i građanima prenesu osnovne poruke projekta. Tačni rezultati zavise od dokumentovanog sprovođenja.

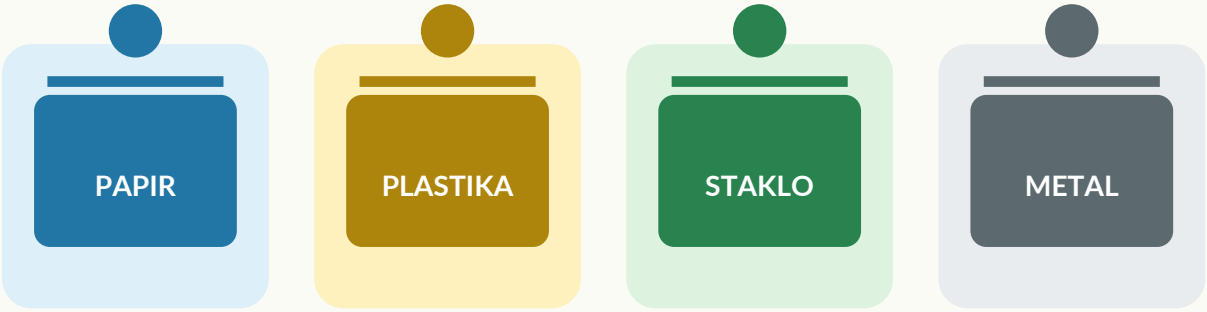
METOD UČENJA

Čuj – razumi – probaj – pokaži drugima: aktivno učenje povezuje školu i svakodnevni život.

03 / PRAKTIČNO ZNANJE

Šta gde odložiti?

Otpad nije jedan materijal. Učenje počinje prepoznavanjem različitih tokova.

Prepoznaj materijal

Papir: čista papirna i kartonska ambalaža. **Plastika:** ambalaža pogodna za sistem selekcije. **Staklo:** staklena ambalaža, kada je organizovano odvojeno prikupljanje. **Metal:** odgovarajuće limenke i druga metalna ambalaža. Pravila i oznake treba proveriti na konkretnoj lokaciji.

Zašto su važni čisti tokovi?

Kada se ostaci hrane, tečnosti ili druge nečistoće pomešaju sa papirom ili ambalažom, prikupljeni materijal može biti teže iskoristiti. Odgovorno razdvajanje podrazumeva i poštovanje uputstava lokalnog operatera.

Smanjenje pre reciklaže

Pokušaj da predmet koristiš što duže. Torba, flaša, kutija i školski pribor često se mogu više puta upotrebiti. Pri kupovini se zapitaj: da li mi je ovaj predmet potreban i postoji li opcija sa manje ambalaže?

Šta se ne ubacuje?

Baterije, elektronski uređaji, hemikalije, lekovi i oštri ili opasni predmeti nisu deo običnog školskog razvrstavanja. Njihov dalji tretman treba prepustiti odgovarajućim nadležnim službama i ovlašćenim sakupljačima.

PRAKTIČAN SAVET

Prazna, odvojena i pravilno predata ambalaža vrednija je od mešovitog otpada.

04 / REUPOTREBA

Daj predmetu drugi život

Kreativnost razvija veštine, a istovremeno smanjuje nepotrebno odbacivanje.

Radionica od odbačenog materijala

Jednostavna kutija može postati držač školskog pribora, čista tegla posuda za sitnice, a karton osnova za model grada sa označenim mestima za odvajanje otpada. Cilj nije izrada što više predmeta, već razumevanje da dobra ideja i pažljiva upotreba produžavaju životni vek materijala.

Kako organizovati zadatak

Učenici prvo biraju bezbedne, očišćene materijale, zatim skiciraju ideju, dele uloge i predstavljaju rezultat. Posle radionice zajednički razgovaraju šta je zaista upotrebljivo, a šta ipak mora na pravilno odlaganje.

Pitanja za razgovor

Da li nam je predmet potreban? Može li se popraviti? Kome bi još koristio? Šta nastaje ako ga odmah bacimo? Ta pitanja pomažu mladima da prepoznaju vezu između potrošnje i nastanka otpada.

Od škole do doma

Ideje sa radionice mogu se preneti u domaćinstvo: razmena knjiga, doniranje upotrebljivih stvari, popravljanje predmeta i planiranje kupovine. Roditelji i nastavnici mogu podržati učenike tako što daju prostor za odgovorne odluke i dobar primer.

VAŽNA RAZLIKA

Reupotreba čuva oblik i vrednost predmeta; reciklaža vraća materijal u novi proizvodni ciklus.

05 / JAVNA AKCIJA

„Čist Savski venac“

Zajednička aktivnost je prilika za odgovorno ponašanje u javnom prostoru.

Odabir lokacije i priprema

Pre izlaska na teren potrebno je usaglasiti mesto i termin sa nadležnim akterima, obezbediti zaštitne rukavice, vreće, vodu za učesnike i odgovarajući nadzor odraslih. U projektnoj prijavi kao potencijalne lokacije navedeni su Terazijski plato i park Manjež; to nisu potvrđena mesta izvedene akcije.

Bezbednost je prva

Maloletnici ne treba da rukuju špricevima, hemikalijama, razbijenim staklom, opasnim predmetima ili sumnjivim materijama. Takve nalaze treba prijaviti odgovornoj odrasloj osobi ili nadležnoj službi, bez dodirivanja.

Prikupljanje i predaja

Razdvajanje treba organizovati prema stvarno dostupnom sistemu i mogućnostima dalje predaje. Količine prikupljenog otpada treba izmeriti i razdvojiti podatak o **prikupljenom** od podatka o zaista **predatom na reciklažu**. Fotografije mogu dokumentovati aktivnosti uz potrebne saglasnosti.

Poruka za javnost

Eko-akcija ne rešava sama po sebi problem nastajanja otpada. Njena vrednost je i u tome što učesnike i prolaznike podseća da se čiste javne površine čuvaju kontinuiranim ponašanjem: manje kupuj, koristi ponovo, odvajaj i ne bacaj na ulicu.

PREDVIĐENI CILJ

100 kg recikliranog otpada navedeno je u predlogu projekta kao planirani pokazatelj – nije potvrđen ostvareni rezultat.

06 / DOKAZI I PRAĆENJE

Kako se meri uspeh?

Brojevi imaju vrednost samo uz jasnu metodologiju i odgovarajuću evidenciju.

100
mladih – cilj obuhvata

4
edukativna paketa – plan

1
promotivni video – plan

Obrazovni pokazatelji

Voditi liste prisutnih po događaju i izbegavati dvostruko brojanje istih učesnika. Početni i završni kviz uporediti na istim ili uporedivim pitanjima; prikazati koliko je učenika učestvovalo u oba merenja. Prikupljati kratke evaluacione listiće o razumljivosti, korisnosti i zadovoljstvu.

Praktični pokazatelji

Za javnu akciju beležiti datum, mesto, broj volontera, ukupno prikupljenu količinu i količinu predatu na reciklažu, uz dokaz o preuzimanju kada postoji. Sve fotografije, izveštaje i rezultate čuvati uz jasno označene datume.

Vidljivost i indirektan uticaj

Pratiti broj stvarno objavljenih video-sadržaja, objava i dostupne statistike pregleda. Doseg objave ne treba automatski izjednačavati sa brojem ljudi koji su stekli znanje. Roditelji, nastavnici i građani čine planiranu indirektnu ciljnu grupu.

Šta ostaje posle projekta?

Priručnici, edukativni paketi, video i metodologija rada mogu se koristiti u novim radionicama. Nastavak organizovanih akcija zavisi od partnera, volontera i raspoloživih resursa; ne treba ga predstavljati kao potvrđen bez plana i dogovora.

INTEGRITET IZVEŠTAVANJA

Predlog projekta sadrži planirane rezultate. Realizovani rezultati mogu se navesti tek uz odgovarajuću dokumentaciju.

07 / ZAKLJUČAK

MALI KORACI. VELIKA PROMENA.

Zajednica se menja kada mladi nauče da prepoznaju problem, zajednički deluju i nastave sa odgovornim navikama.

Za učenike

Postavljaj pitanja, izbegavaj nepotrebnu ambalažu, pravilno razdvajaj materijale i predloži aktivnosti u školi ili kraju.

Za škole i roditelje

Podržite praktične radionice, razgovarajte o potrošnji, omogućite ponovnu upotrebu i razvijajte jasna pravila za postupanje sa otpadom.

Za lokalnu zajednicu

Podržite bezbedne volonterske akcije, javno informisanje i kontinuiranu saradnju kako bi se obrazovanje pretočilo u održive navike.

Osnova: predlog programa „Nulti otpad – Edukacija mladih o značaju reciklaže i odgovornom upravljanju otpadom“, Zelena asocijacija, 2025, i dostavljena studija „Priča o Starom gradu“ (Beograd, 2020). Brojevi i lokacije iz projekta označeni su kao plan, ne kao dokazane realizacije. Izdavač: Zelena asocijacija. Brošura ne predstavlja zvaničan izveštaj o sprovođenju programa.